НАТАЛІЯ МОРЗЕ,

член-кореспондент НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор,
проректор з інформатизації навчально-
наукової та адміністративної діяльності
Київського університету
імені Бориса Грінченка

E-mail: n.morze@kmpu.edu.ua

ВІКТОРІЯ ВЕМБЕР,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри інформатики
Інституту суспільства Київського університету
імені Бориса Грінченка

E-mail: vika_vem@mail.ru

НАТАЛІЯ САРАЖИНСЬКА,

вчитель-методист вищої категорії спеціалізованої
загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 12
з поглибленим вивченням інформаційних
технологій м. Білої Церкви Київської області

E-mail: natalissna@gmail.com

ОЛЬГА БАРНА,

кандидат педагогічних наук, доцент,
вчитель Білобожницької школи
І–ІІІ ступенів Чортківського району
Тернопільської області,

E-mail: ol_vas_shevchuk@i.ua

ОЛЕНА КУЗЬМІНСЬКА,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інформаційних
і дистанційних технологій
Національного університету біоресурсів
і природокористування
України

E-mail: kuzm.e.g@gmail.com

Навчально-методичний комплект «Інформатика, 5»: у ногу з вимогами суспільства

Інформатика – 5. Початок — це завжди важко, але й цікаво: новий предмет, нові підручники, нові зошити, нові підходи... Але як побудувати власну навчальну траєкторію? Це стосується і учнів, і вчителів, адже не лише для багатьох п'ятикласників це новий предмет. Багато вчителів вперше «йдуть» до 5 класу: які учні на них чекають, чого вони очікують від нового предмета, як їх зацікавити, як допомогти їм стати успішними у XXI столітті? Тож, почнемо разом з чистого аркуша.

Крок 1. Визначаємо орієнтири

- ▶ Успішна людина XXI століття має володіти навичками XXI століття (<http://www.skills21.org>).
- ▶ Навчальний процес у сучасній школі має відповідати стандартам XXI століття [<http://www.p21.org/overview>]: *формування* в учнів навичок XXI століття, баланс між знаннями та власним досвідом та вподобаннями; *зміщення акцентів* з поверхневих знань на глибоке розуміння, встановлення зв'язку

із реальним життям учнів, їх майбутньою професією; активне залучення учнів до вирішення проблем (навчальних, соціальних, дослідницьких), до співпраці, мережної в тому числі, на рівні класу, школи, спільноти у самому широкому розумінні; розвиток дивергентного мислення, здатності до планування, оцінювання та рефлексії.

- ▶ Навчальний процес у сучасній українській школі має відповідати Державному стандарту базової і повної загальної середньої освіти (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-p#n9>).
- ▶ Навчання інформатики має відбуватись відповідно до чинної навчальної програми (www.mon.gov.ua/images/files/doshkilna-cerednya/.../program/.../31.doc або видання: Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Математика. Інформатика. 5–9 класи. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. — С. 39–88).

Крок 2. Добираємо підручник, дидактичні та методичні матеріали

До шкільної бібліотеки надійшов підручник «Інформатика». Але на сьогодні є два підручника, рекомендованих Міністерством освіти і науки України – варто їх переглянути [1, 2]. До кожного підручника авторський колектив розробив навчально-методичний комплект (НМК). НМК, створений авторським колективом під керівництвом Морзе Н. В., включає змістовий, мотиваційний, компетентнісний, розвивальний та практико орієнтований компоненти навчальної діяльності учнів, що спрямовані на засвоєння ними вимог навчальної програми курсу «Інформатика» згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти.

До складу комплексу входить (рис. 1): друкований підручник [1], робочий зошит [3], зошит для контролю знань [4], зошит для практичних робіт та проектної діяльності [5] та методичний посібник

Рис. 1. Структура НМК Інформатика, 5

для вчителя [6]. Всі мають єдиний підхід до змісту, зберігають методологічну, дидактичну, психологічну й методичну єдність, в них використовуються однакові підходи: традиційні та інноваційні педагогічні методи та технології навчання, принципи компетентісного, діяльнісного та особистісно зорієнтованого підходів, розвиток критичного мислення, формування ключових, предметних і міжпредметних компетентностей та навичок XXI століття.

Матеріал **підручника** структуровано згідно базової навчальної програми. Загальна кількість тем підручника відповідає кількості годин, передбачених програмою на вивчення курсу протягом року, теми згруповані відповідно до

розділів чинної навчальної програми. Новизна підручника полягає у нелінійній формі подання та систематизації матеріалу: схеми, словник, карти знань, умовні позначки рубрик передбачають розвиток функціональної грамотності, що включає в себе не лише читання лінійного тексту, а й уміння орієнтуватись в нелінійних способах подання відомостей, що поєднують графіку та специфічну символіку, подані різними способами, що широко застосовуються в сучасних електронних ресурсах [7].

У межах кожної теми (уроку) передбачені різні види діяльності учнів, для кожного з яких виділена окрема рубрика.

Зошит для контролю знань призначений для підтримки формувального та традиційного оцінювання на уроках інформатики. Цей дидактичний засіб зазвичай використовується вчителем на уроці та зберігається у навчальному кабінеті.

Зошит для контролю знань містить дидактичні матеріали для здійснення системи оцінювання навчальних досягнень учнів на кожному з теоретичних уроків. Матеріали кожного уроку мають дві складові: вхідне оцінювання та тестові завдання. В кінці кожного розділу передбачено систему підсумкових тестових завдань.

ВХІДНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Прочитай твердження та оціни їх правильність. Постав позначку у відповідному стовпчику таблиці.

№	Твердження	Погоджуюсь	Не погоджуюсь
1	Повідомлення можуть бути усні та письмові	☐	☐
2	Письмові повідомлення подаються за допомогою тексту, малюнків, зображень, схем	☐	☐
3	Повідомлення можуть бути текстовими та графічними	☐	☐
4	Повідомлення можна передавати за допомогою відео та звуків	☐	☐
5	Повідомлення не можна передавати за допомогою жестів	☐	☐
6	Повідомлення можуть бути комбінованими	☐	☐
7	Одне й те саме повідомлення можна подати різними способами	☐	☐
8	Той, хто відправляє повідомлення, має обрати спосіб, зрозумілий отримувачу повідомлення	☐	☐

Рис. 2. Фрагмент зошита для контролю знань: вхідне оцінювання

Відомо, що учні залучають до кожної нової теми різноманітність досвіду, здібностей та інтересів. Розуміння попередніх знань і попереднього розуміння учнями предмета, що вивчається, допомагає вчителеві побудувати навчання так, щоб уникнути нерозуміння. Інструментом, що дає змогу побудувати методику навчання інформатики на задоволенні навчальних потреб учнів, є вхідне оцінювання (рис. 2).

Мета проведення оцінювання полягає в актуалізації та систематизації початкових знань учнів з нової теми. Воно відноситься до одного з типів формувального оцінювання і не передбачає виставлення оцінки за його виконання. Головне для вчителя – виявити, який матеріал вже відомий учням, а над яким йому слід спільно з учнями попрацювати для засвоєння. Крім того, за результатами такого оцінювання вчителі можуть дібрати найбільш вдалий та методично обґрунтований підхід до вивчення теми та ефективно організувати диференціацію навчання учнів класу задля задоволення навчальних потреб учнів.

Тестові завдання призначені для визначення рівня засвоєння учнями навчального матеріалу уроку та розділу.

Мета їх застосування — спонукати учнів до самостійності у навчанні, забезпечити діагностичний зворотний зв'язок між учнями та вчителями, відстежувати прогрес у навчанні учнів, перевіряти рівень розуміння, демонструвати рівень засвоєння знань та сформованості навичок, розвивати навички самоконтролю. Враховуючи вікову категорію учнів, запропоновано завдання лише двох типів: на вибір однієї правильної відповіді та вибір кількох правильних відповідей з переліку запропонованих. У деяких тестових завданнях варіанти відповідей подані графічно (рис. 3).

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Вибери одну правильну відповідь.

- Інструмент *Заливка* використовується для
 - А швидкого зафарбовування всієї фігури всередині
 - Б вибору кольору для малювання
 - В вибору кольору фону
- Замкненим є контур,
 - А у якому початок лінії співпадає з її кінцем
 - Б який охоплює все робоче поле
 - В створений за допомогою інструмента *Лінія*
- Основний колір обирається на палітрі, якщо попередньо вибрано елемент

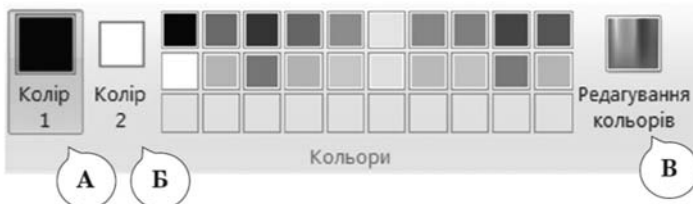

Рис. 3. Фрагмент зошита для контролю знань: тестові завдання

ТАБЛИЦЯ ОЦІНЮВАННЯ

Номер завдання	1	2	3	4	5	6	7	8	Разом балів
Відповідь									
Кількість балів									

Рис. 4. Фрагмент зошита для контролю знань: таблиця оцінювання

Тестові завдання кожен учень розв'язує індивідуально за відведений для цього вчителем час, вказуючи відповіді у полі . Наприкінці уроку міститься зведена таблиця оцінювання тестових завдань (рис. 4):

Слід зазначити, що правильні відповіді на усі складові зошита контролю та методи і прийоми організації оцінювання учнів, що спирається на їх потреби, проведення поточного та підсумкового оцінювання, подані у книзі для вчителя [6].

Кожен розділ зошита завершується підсумковим оцінюванням у формі тестових завдань, які подані 10 тестовими завданнями у двох варіантах.

Зошит для практичних робіт та проектної діяльності призначений для проведення 6 практичних робіт, передбачених програмою. Пропонується використовувати тільки на уроках, його доцільно зберігати у навчальному кабінеті.

Структура матеріалів кожної практичної роботи:

- ▶ карта умінь;
- ▶ завдання теоретичної частини;
- ▶ завдання практичної частини.

Крім того, зошит містить матеріали для виконання учнями навчальних проєктів по розділах програми.

Самооцінювання навчальних умінь, необхідних для виконання практичної роботи, здійснюється за допомогою карти умінь: учні зафарбовують стрілки, що вказують на деяку операцію (рис. 5).

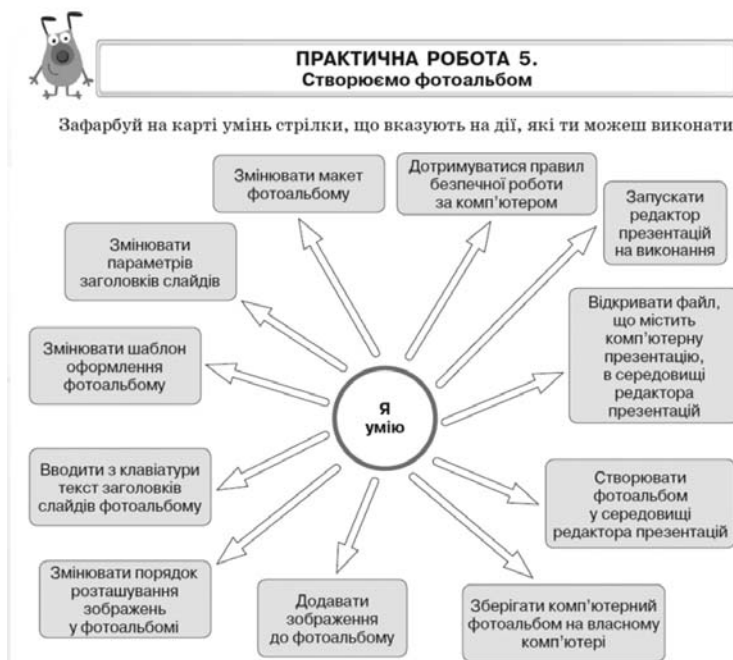

Рис. 5. Фрагмент зошита для практичних робіт та проектної діяльності: карта умінь

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Завдання 1. Меблі

Японські вчені запропонували ескіз меблів для людини, яка довго працює за комп'ютером. Заповни пропуски відповідно до варіанта:

Завдання (максимальний бал – 3)		Само-оцінка	Оцінка вчителя
Варіант 1	Використовуючи запропоновані на малюнку меблі, людина збереже своє здоров'я, тому що		
	1) _____		
	2) _____		
	3) _____		

Рис. 6. Фрагмент зошита для практичних робіт та проектної діяльності: теоретична частина

Вчитель за картою умінь може проводити індивідуальну роботу з учнями: провести консультацію, організувати експрес-взаємонавчання, запропонувати переглянути навчальне відео чи прочитати навчальну інструкцію.

Завдання теоретичної частини подані у двох варіантах. Після кожного завдання міститься таблиця для вписування відповіді та її оцінювання (рис. 6).

Учителю доцільно відібрати завдання теоретичної частини для виконання кожним учнем у зошиті, при цьому учні не обов'язково мають виконати усі запропоновані.

Кількість та рівень складності завдань практичної роботи вчитель добирає для кожного учня індивідуально. Такі завдання супроводжуються критеріями оцінювання (рис. 7).

Завдання	Критерії оцінювання	Бали	Само-оцінка	Оцінка вчителя
Завдання 4. Писанки	У середовищі графічного редактора Paint відкрито файл Писанки	1		
	Зображення усіх писанок розфарбовано за зразком	4		
	Результат збережено у файлі з іменем Писанки в папці Зображення	1		

Рис. 7. Фрагмент зошита для практичних робіт: критерії оцінювання практичної частини

Кожен учень має виконати завдання практичної роботи і отримати відповідну оцінку – бали за критеріями із практичної та теоретичної частини, переведені у 12-бальну шкалу.

Також у цьому зошиті запропоновані навчальні проекти, згруповані у чотири теми, що відповідають розділам навчальної програми та підручника (табл. 1):

Таблиця 1

Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Добро починається з тебе ▶ Спорт для всіх 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Комп'ютерний клас майбутнього ▶ Ігроленд для п'ятикласників 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Лялька для малечі ▶ Веселі старты 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Виставка досягнень ▶ Плани на літо

Виконання та захист навчальних проєктів доцільно організувати або у виділений учителем час під час уроків, або на уроках резерву, або на уроках практичних робіт або в позаурочний час. В одному класі може реалізовуватись 1–2 проєкти, які вибрали учні під час обговорення — це залежить від навчальних потреб учнів та їх особливостей. Проєкт виконується учнем індивідуально. Під час його підготовки доцільно використовувати запропонований у зошиті контрольний список до виконання проєкту. Оцінка за виконання проєкту може враховуватись при оцінюванні практичної роботи (якщо усі учні беруть участь у проєкті) або впливати на тематичну оцінку.

Правильні відповіді на теоретичні завдання практичних робіт містяться в книзі для вчителя — в методичних рекомендаціях до уроків практичних робіт [6].

Робочий зошит з інформатики містить завдання до 26 теоретичних уроків, які спрямовані на засвоєння учнями нових умінь, сприяють розумінню навчального матеріалу, передбачають використання навчальних матеріалів для розв'язування практичних завдань, забезпечують розвиток в учнів навичок вищих рівнів мислення, уваги, творчої фантазії.

Зошит містить вправи на планування діяльності, узагальнення матеріалу шляхом заповнення схем, аналізу нелінійного тексту, встановлення відповідностей, побудови логічної послідовності об'єктів, а також творчі завдання та

вправи на узагальнення знань та умінь. Передбачається, що вчитель та учні самі визначатимуть, які завдання та у якому обсязі будуть виконуватись на уроці та удома: їх кількість забезпечує підтримку різносторонніх інтересів, нахилів та уподобань учнів, поглиблює курс у рамках вимог навчальної програми, сприяє ефективній диференціації навчання.

Усі вправи робочого зошита можна об'єднати у три блоки:

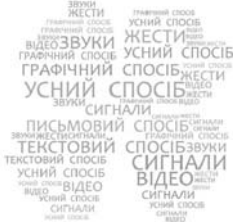
- 1) блок засвоєння теоретичного матеріалу;
- 2) блок формування навичок використання знань у нових умовах, аналізу, синтезу та оцінювання;
- 3) блок узагальнення.

Перший блок представлений вправою «Словничок», яка є важливою методичною складовою уроку, оскільки встановлено, що при написанні тексту відбувається більше його запам'ятовування, аніж тільки при його читанні та слуханні (рис. 8). Окрім цього, ця вправа сприятиме введенню поняття гіпертексту, як прикладу нелінійного тексту, навчить учнів вибирати головне, визначати ключові слова. Це забезпечить пропедевтику розв'язування компетентнісних завдань, передбачених програмою у 7–9 класах. Зокрема, підготує до перших двох етапів діяльності учнів з їх розв'язування: визначення, ідентифікація даних та пошук даних.

Вправа 1. Словничок

Доповни пропущене в реченнях, використовуючи терміни зі словничка на малюнку.

Повідомлення поділяють на (1) _____ та письмові. Усні повідомлення подаються за допомогою звуків, а (2) _____ — тексту, малюнків, зображень, схем. Повідомлення можна подати ще й у вигляді (3) _____ та (4) _____.

Рис. 8. Фрагмент робочого зошита

Вправа 2. Фрагмент малюнка

Розфарбуй малюнок у зошиті. Запиши, якими інструментами графічного редактора ти б скористався для виділення вказаного фрагмента малюнка.

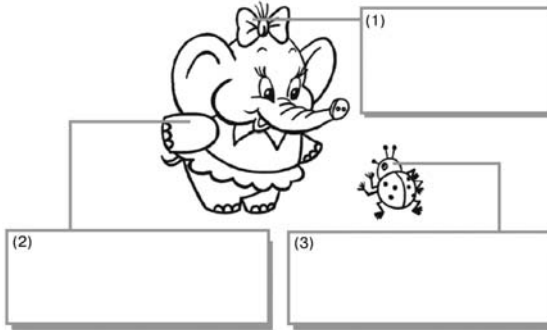

Рис. 9.
Фрагмент робочого зошита:
завдання на розвиток творчості

Завдання другого блоку передбачають завдання різних рівнів складності: на аналіз і встановлення спільних та відмінних ознак; добір та впорядкування дій, що приведуть до вказаного або встановленого результату; встановлення відповідностей між різними способами подання одних і тих же інформаційних повідомлень; розпізнавання об'єктів, що вивчаються: елементів вікон програм, інструментів побудови зображень, складових презентацій тощо. У зошиті подані завдання, спрямовані на розвиток творчих здібностей учнів: створення нових об'єктів, добір кольорів та створення композиції при роботі із графічними зображеннями, планування дій (рис. 9).

Блок узагальнення передбачає узагальнення двох рівнів: поточне та тематичне.

Поточне узагальнення запропоноване вправами «Узагальнюємо», що передбачає систематизацію та узагальнення матеріалу уроку: заповни пропущене у схемі, домалюй зв'язки між поняттями на схемі, користуючись схемою, запиши зв'язку узагальнюючу розповідь. Тематичне узагальнення подане у вигляді чотирьох схем, які розміщені наприкінці уроків кожного із тематичних розділів. Схеми узагальнення розділів відображають програмні вимоги до знань, умінь та навичок учнів та є своєрідною картою рефлексії (рис. 10).

Розв'язки усіх завдань робочого зо-

шита, вказівки щодо їх виконання на етапах уроку подано у книзі для вчителя у розділі «Методичні рекомендації до проведення уроків» [5].

Крок 3. Добираємо технології, створюємо методику

Слово *технологія* походить від слова *майстерність*, тому кожен вчитель у процесі роботи створює свою технологію і тим самим підвищує педагогічну майстерність. З іншого боку, технологія – це наукові методи досягнення практичного результату (<http://slovopedia.org.ua/38/53410/384796.html>), тому спочатку радимо ознайомитись із **книгою для вчителя** – складовою навчально-методичного комплекту «Інформатика, 5», що не призначена для використання учнем.

Книга складається із двох частин: загальна методика навчання інформатики у п'ятому класі та методичні рекомендації до проведення уроків.

До загальної методики увійшли питання, пов'язані з розглядом особливостей навчання інформатики за новим Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, огляду методичної системи навчання інформатики в базовій школі, особливостей нової програми з інформатики у п'ятому класі, характеристики психолого-педагогічних особливостей учнів 10-річного віку,

УЗАГАЛЬНЮЄМО РОЗДІЛ 2

Розглянь схему. Зафарбуй кружечки відповідними кольорами: зеленим — «Я впевнений, що...», синім — «Я можу...», червоним — «Я маю деякі сумніви, що...».

Рис. 10. Фрагмент робочого зошита: тематичне узагальнення

принципи, методи, засоби та форми навчання.

Особлива увага звернена на структуру уроку інформатики у п'ятому класі, що відповідає санітарно-гігієнічним вимогам до використання комп'ютерної техніки на уроках. Подано хронологію уроків засвоєння нових знань, засвоєння нових знань та умінь, практичних робіт, систематизації та узагальнення знань, умінь та навичок та методичні рекомендації щодо проведення кожного із етапів.

У другій частині книги для вчителя подано рекомендації до проведення уроків за запропонованим календарно-тематичним плануванням (Додаток 1) та розв'язки завдань, що містять усі інші складові навчально-методичного комплексу.

Важливо, що вчитель може самостійно обирати як етапи уроку, так і їх змістовне наповнення залежно від навчальних потреб учнів. Додаткові матеріали до уроків, такі як файли-заготовки до вправ із рубрики підручника «Діємо», ілюстрації, інтерактивні вправи, посилання на сайти безкоштовних програм для завантаження, що використовуватимуться під час навчання інформатики, тощо, містяться у блозі підтримки навчання

інформатики у п'ятому класі за адресою <http://inf5-m.blogspot.com/>.

Крок 4. Оцінюємо якість навчально-методичних матеріалів

Незалежно від того, чи використовуємо при підготовці до навчання нового предмета готовий НМК, чи створюємо власну добірку матеріалів — доповнюємо «пропозиції» колективу авторів підручника, слід визначити критерії оцінювання матеріалів.

Оскільки ефективність навчального процесу оцінюється за його результатом — готовністю учня до ефективної реалізації у суспільстві, у якості критеріїв пропонуємо такі:

- ▶ підтримання *балансу оцінювання*: стандартизоване підсумкове оцінювання, зокрема тестування, в поєднанні з формувальним оцінюванням та самооцінюванням учнів;
- ▶ забезпечення *зворотного зв'язку* з учнями щодо динаміки їх успіху у вивченні предмета та інтеграції в навчальний процес та повсякденне життя;
- ▶ збалансоване *застосування інформаційних та педагогічних технологій* з ме-

тою навчання предмета на сучасному рівні задля забезпечення програмних вимог, формування компетентностей та розвитку в учнів навичок XXI століття;

- ▶ наявність матеріалів та інструментів для створення учнями власних портфоліо, що демонструють досягнення учнів, мають практичну значущість для навчання та повсякденного життя та свідчать про рівень опанування учнями навичок XXI століття.

Крок 5. Переходимо від планування до практики

Реалії життя нерідко не відповідають нашим планам. У реальному навчальному процесі з'являються неочікувані проблеми, виникають запитання. Але й з'являються нові ідеї, разом з учнями

створюються нові проекти. Пропонуємо обговорення запропонованих авторами статті матеріалів та матеріалів, підготовлених вчителями до уроків, а також відгуків учнів та їх батьків перенести на сторінки блогу (<http://inf5-m.blogspot.com/>) – користь від цього не викликає сумніву. Адже сьогоднішня освіта твориться не тільки умами та ідеями окремих людей, вона є спільним надбанням тих, хто пропонує навчальні матеріали, хто їх використовує та адаптує до умов конкретного навчального закладу, для кого створюється навчальний контент та формується навчальне середовище та тих, хто потребує випускника, здатного відповідати усім запитам сучасного суспільства. Об'єднаймо наші зусилля заради нашого майбутнього!

Успіхів та натхнення.

Література

1. Н. В. Морзе. Інформатика : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закладів / Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер., О. Г. Кузьмінська, Н. А. Саражинська. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. — 256 с.
2. Інформатика : підруч. для 5 кл. загальноосв. навч.закл./Й.Я. Ривкінд, Т. І. Лисенко, Л. А. Чернікова, В. В. Шакоцько. – К.: Генеза, 2013. – 200 с.
3. Н. В. Морзе. Робочий зошит з інформатики. 5 клас: навч. посіб. для загальноосвіт. навч. закладів / Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер, О. Г. Кузьмінська, Н. А. Саражинська. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. — 96 с.
4. Н. В. Морзе. Зошит для контролю знань з 5 клас: навч. посіб. для загальноосвіт. навч. закладів / Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер, О. Г. Кузьмінська, Н. А. Саражинська. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. — 64 с.
5. Н. В. Морзе. Зошит для практичних робіт. 5 клас: навч. посіб. для загальноосвіт. навч. закладів/ Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер, О. Г. Кузьмінська — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. — 48 с.
6. Н. В. Морзе. Готуємося до уроків інформатики у 5 класі / Н. В. Морзе, О. В. Барна — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013.
7. Н. Морзе, О. Барна, В. Вембер, О. Кузьмінська, Н. Саражинська. Який підручник з інформатики потрібен п'ятикласникам? Авторська концепція підручника // Інформатика та інформаційні технології у навчальних закладах.— 2012. — 6(42). — С. 22–32.

**Якщо вас зацікавила наша навчально-методична література,
ви можете замовити її у Центрі навчально-методичної літератури
електронною поштою за адресою:**

sales@cnml.com.ua

На сайті: www.cnml.com.ua (цілодобово)

Телефон (факс): +38 (044) 379-10-54

Календарно-тематичне планування
(П – підручник, РЗ – робочий зошит, ЗК – зошит контролю,
ЗП – зошит практичних)

№	Зміст уроку	Дата	П*	РЗ	ЗК	ЗП
			сторінки			
Інформація та повідомлення. Інформаційні процеси (4 год)						42–43
1	Поняття інформації. Повідомлення		5–12	1–3	1–2	
2	Способи подання повідомлень		13–20	4–7	3–4	
3	Інформаційні процеси: зберігання, опрацювання, передавання та пошук повідомлень		21–28	8–9	5–6	
4	Дані. Пристрої, що використовуються для роботи з даними		29–36	10–12	7–10	
Основи роботи з комп'ютером (11 год)						43–45
5	Персональний комп'ютер та його складові		38–47	13–15	11–12	
6	Види сучасних персональних комп'ютерів. Правила поведінки і безпеки життєдіяльності в комп'ютерному класі		48–55	16–19	13–14	
7	Об'єкти. Властивості об'єктів, значення властивостей. Об'єкти навколо нас. Класифікація об'єктів		56–65	19–22	15–16	
8	Підготовка комп'ютера до роботи. Коректне завершення роботи з комп'ютером. Робочий стіл		66–72	23–25	17–18	
9	Поняття про програму. Запуск програми на виконання. Вікно програми, основні об'єкти вікна. Завершення роботи з програмою. Операції над вікнами		73–81	26–30	19–20	
10	Меню, їх призначення. Види меню		82–91	28–30	21–22	
11	Клавіатура. Робота з тренажерами		92–100	31–33	23–24	
12	<i>Практична робота 1.</i> Робота з вікнами та їх об'єктами		101–104			3–8
13	Поняття про файл і каталог (папку), їх імена. Перегляд списків імен файлів і папок		105–117	34–37	25–26	
14	<i>Практична робота 2.</i> Робота з клавіатурним тренажером		118–122		27–28	9–14
Графічний редактор (9 год)						45–47
15	Поняття графічного редактора, його призначення. Середовище растрового графічного редактора		124–131	38–40	29–30	
16	Відкривання збережених зображень у графічному редакторі. Палітра кольорів		132–140	41–43	31–32	

17	Збереження зображень. Діалогові вікна, їх об'єкти. Інформаційні вікна		141–147	43–46	33–34	
18	Інструменти для опрацювання частин зображення		148–156	46–48	35–36	
19	<i>Практична робота 3.</i> Опрацювання зображень, створених раніше		157–159			15–19
20	Графічні об'єкти та їх властивості. Інструменти для створення графічних об'єктів		160–168	49–52	37–38	
21	Поняття буфера обміну. Розробка плану побудови зображення. Створення зображень в середовищі графічного редактора за розробленим планом		169–176	53–55	39–40	
22	Додавання тексту. Основні елементи формату символів: шрифт, накреслення, колір, розмір		177–183	55–60	41–42	
23	<i>Практична робота 4.</i> Створення графічних зображень за поданим планом		184–188		43–46	20–25
Редактор презентацій (10 год)						47–48
24	Поняття презентації. Комп'ютерна презентація, її об'єкти		190–198	61–63	47–48	
25	Середовище редактора презентацій. Відкриття презентації та її перегляд. Режими роботи в середовищі редактора презентацій	199–205	64–66	49–50		
26	Створення фотоальбому. Збереження презентацій		206–215	67–69	51–52	
27	Редагування фотоальбому		216–224	70–72	53–54	
28	<i>Практична робота 5.</i> Створення презентації, зокрема фотоальбому		225–227			26–32
29	Поняття шаблону презентації. Створення презентацій на основі шаблону		228–235	72–76	55–56	
30	Текстові та графічні об'єкти слайдів. Вставлення зображень. Змінення значень їх властивостей. Введення та редагування тексту. Форматування текстових об'єктів		236–243	76–79	57–58	
31	Розробка плану створення презентації: визначення мети, сценарію та структури презентації		244–248	80–82	59–60	
32	<i>Практична робота 6.</i> Створення презентації на основі шаблону за наведеним планом		249–252			33–41
33	Урок узагальнення і систематизації знань та умінь		253–254	83	61–63	